

Programación didáctica do Departamento de Lingua castelá e literatura

Información básica

C.P.I. Plurilingüe de Vedra
Ano escolar 2022-2023

1º ESO

[Obxectivos](#)

[Contidos mínimos](#)

[Temporalización](#)

[Criterios de calificación](#)

2º ESO

[Obxectivos](#)

[Contidos mínimos](#)

[Lingua castelá e literatura. 2º ESO](#)

[Temporalización*](#)

[Criterios de calificación](#)

3º ESO

[Obxectivos](#)

[Contidos mínimos](#)

[Temporalización*](#)

[Criterios de calificación](#)

4º ESO

[Obxectivos](#)

[Contidos mínimos](#)

[Temporalización*](#)

[Criterios de calificación](#)

A. 2º ESO

1. Obxectivos

- Comprender os textos orais, interpretalos e valorar a súa expresión en ámbitos diversos.
- Comunicarse de forma oral en contornas diversas e valorar a importancia da conversación.
- Emitir mensaxes orais claros, adecuados ao contexto, coherentes e cohesionados, e utilizando a linguaxe oral e os aspectos prosódicos e non verbais da linguaxe.
- Ler de forma comprensiva e con capacidade crítica textos diversos.
- Extraer información de diversas fontes da comunicación escrita, impresa ou dixital, utilizándoa para aprender de forma activa.
- Producir textos escritos coherentes e cohesionados, valorando a importancia da escritura.
- Profundar nos aspectos gramaticais e estruturais das palabras, comprendendo o seu significado, diferenciando os seus usos subxectivos e obxectivos, e recoñecendo a importancia das súas relacións de igualdade e contrariedade.
- Manexar o dicionario para a resolución de dúbidas e para enriquecer o propio vocabulario.
- Utilizar os grupos ou sintagmas nominais, adxectivais, verbais, preposicionales e adverbais dentro do marco da oración simple.
- Analizar os elementos constitutivos da oración simple.
- Identificar a intención comunicativa do discurso, coa interpretación e a análise dos elementos lingüísticos que o compoñen.
- Recoñecer a riqueza cultural que supón a variedade lingüística de España.
- Ler obras da literatura española e universal como fonte de pracer e enriquecemento persoal e adquirir un hábito lector.
- Reflexionar sobre a conexión entre a literatura e o resto das artes.
- Comprender textos literarios de distintos xéneros e épocas.
- Escribir textos propios con intención literaria.

2. Contidos mínimos

Lingua castelá e literatura. 2º ESO
Grao mínimo de consecución para superar a materia
Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar.

- Comprende o sentido global dos textos orais propios do ámbito persoal, escolar/educativo e social identificando as ideas principais.
- Distingue as ideas principais dun texto.
- Segue e interpreta instrucións orais.
- Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, distinguíndoos.
- Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos.
- Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara.
- Respecta os turnos dun debate e amosa interese polas intervencións dos participantes.
- Amosa interese en falar con coherencia, claridade e orde expositiva.
- Controla progresivamente a linguaxe non verbal en calquera acto comunicativo verbal.
- Amosa interese por mellorar a produción oral propia.
- Realiza presentacións orais.
- Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, distinguindo os discursos formais dos espontáneos.
- Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.
- Incorpora á súa fala progresivamente a pronunciación correcta, a claridade e a adaptando a mensaxe a finalidade da práctica oral.
- Cínguese progresivamente ao tema, non divaga e atende as instrucións do/da moderador/a en debates e coloquios.
- Mellora progresivamente no respecto das normas de cortesía que deben dirixir as conversas orais.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir.

- Practica diferentes estratexias de lectura segundo o tipo de texto de que se trate.
- Amosa interese por ampliar o seu vocabulario.
- Comprende a información ou sentido esencial dun texto.
- Distingue entre a idea principal e as ideas secundarias dun texto.
- Fai hipóteses sobre o sentido dunha frase ou dun texto nun contexto de emisión determinado.
- Interpreta informacións explícitas e implícitas nun texto.
- Explica a información principal dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.
- Aproveita intelectual e lingüísticamente a información recabada a través de diversas fontes de información.
- Coñece o funcionamento da biblioteca escolar e fai uso autónomo dela.
- Fai esquemas, borradores ou mapas conceptuais previamente aos seus escritos.
- Escribe textos sinxelos coherentes e cohesionados, gramatical e ortográficamente correctos.

- Redacta textos propios imitando textos modelo.
- Escribe textos narrativos, descriptivos, expositivos e dialogados a partir de textos modelo.
- Realiza esquemas e explica o significado de posibles elementos visuais nos textos.

Bloque 3. Coñecemento da lingua.

- Recoñece nos textos as categorías gramaticais.
- Mellora a ortografía e a corrección gramatical dos propios textos.
- Coñece as formas verbais e utilízalas correctamente.
- Diferencia os compoñentes denotativos e connotativos no significado das palabras principais dun texto.
- Recoñece e usa sinónimos e antónimos.
- Recoñece o uso metafórico e metonímico nun texto.
- Recoñece os tabús e os eufemismos.
- Recoñece os principais conectores (y, pero, si, porque...) e elementos referenciais (pronomes, deícticos) nun texto.
- Usa significativamente os tempos e modos verbais.
- Participa en proxectos cun uso transversal das linguas e adopta unha actitude crítica cara a estereotipos culturais e lingüísticos.
- Valora positivamente a diversidade lingüística en xeral.
- Procura relacionar contidos e destrezas propios da materia de Lingua castelá con outros das diversas linguas que estuda.

Bloque 4. Educación literaria.

- Le cun grao aceptable de comprensión textos axeitados á súa idade.
- Amosa interese por conectar diversas manifestacións artísticas.
- Identifica personaxes-tipo nas obras literarias.
- Fala na clase dos libros e comparte as súas impresións cos/coas compañeiros/as.
- Le en voz alta esforzándose por modular, adecuar a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal.
- Redacta textos persoais de intención literaria.
- Valora a escritura como un medio eficaz para analizar e transmitir sentimentos (alleos ou propios).

3. Temporalización*

1ª Avaliación	2ª Avaliación	3ª Avaliación
Elementos da comunicación, funcións da linguaxe, modalidade oracionais	O texto descriptivo O texto poético. A linguaxe literaria.	O texto argumentativo Texto teatral. O cómic.

<p>O texto narrativo Os xéneros literarios.</p> <p>As categorías gramaticais: substantivo, adxectivo, verbo.</p> <p>Ortografía: regras de acentuación, hiatos e diptongos, til diacrítica.</p> <p>Cohesión textual: conectores espaciais e temporais; a coherencia temporal nas narracións (valor semántico dos tempos verbais); e deíxe espacio-temporal</p>	<p>O cartel.</p> <p>As categorías gramaticais: As xa vistas e determinante, pronome e adverbio.</p> <p>Ortografía: maiúsculas/minúsculas; b/v; g/j.</p> <p>Cohesión textual: conectores de organización da información; e deíxe persoal</p>	<p>As categorías gramaticais: As xa vistas e preposición, conxunción e interxección.</p> <p>Ortografía: h; signos de puntuación.</p> <p>Sociolingüística: a realidade plurilingüe en España; distribución xeográfica das linguas peninsulares; as linguas oficiais en España.</p> <p>Cohesión textual: os procedementos de referencia léxica: sinonimia e hiperonimia</p>
---	---	---

* Distribución aproximada

4. Criterios de calificación

A avaliación do alumnado, será obxecto de un seguimento continuo e individualizado, así como da avaliación do grupo e da relación entre cada estudante e o conxunto no que se integra. Para a consecución da correspondente cualificación numérica trimestral e anual (ordinaria):

- Realizaranse probas en cada avaliación, tanto escritas como orais, que recollerán tanto aspectos conceptuais como procedimentais. A súa puntuación equivalerá ao 40% da nota.
- Traballo e participación na clase, valorándose o esforzo, realización satisfactoria dos proxectos propostos, presentación do material e realización das actividades de aprendizaxe e reforzo, equivalente ao 40% da nota.
- Lectura de obras literarias; corresponderá un 20% da cualificación.
- Nas probas escritas, así como nos traballos de aula, poderase reducir a nota por faltas de ortografía, puntuación ou problemas de expresión ata 2 puntos, 0,25 por faltas consideradas graves (j/g, b/v, h, z/c, incoherencias gramaticais, o uso adecuado dos signos de puntuación...) e 0,1 para as menos graves.
- A avaliación final ordinaria será o resultado da progresión da aprendizaxe ao longo dos trimestres, aínda que se poderá ver reforzada por unhas probas finais que midan a adquisición das competencias. Asemade, se o alumno ou alumna non acadase os obxectivos poderanse facer unhas probas de recuperación de contidos.

A avaliación final extraordinaria, para a que se proporán unha serie de actividades de reforzo relacionados con cada Unidade Didáctica e a adquisición dos contidos da mesma, dependerá dun exame no que se plasmará a aprendizaxe dos contidos mínimos e a consecución dos obxectivos programados.

B. 4º ESO

1. Obxectivos

- Comprender textos orais, interpretándoos e valorando a súa expresión dentro de ámbitos diversos.
- Comunicarse oralmente en contornas diversas valorando a importancia da conversación.
- Comunicarse de forma clara, adecuando o discurso ao contexto, con coherencia e cohesión utilizando a linguaxe oral e os aspectos prosódicos e non verbais da linguaxe.
- Ler comprensivamente e con capacidade de crítica diversos textos.
- Extraer información de diferentes fontes de comunicación escrita, en papel ou dixital, e utilizala para aprender de forma activa.
- Producir textos con cohesión e coherencia, valorando a importancia da escritura.
- Utilizar as distintas categorías gramaticales e formas verbais con intención comunicativa e expresiva en distintos contextos lingüísticos.
- Coñecer a creación de palabras novas engadindo sufijos e prefixos provenientes doutras linguas.
- Distinguir o significado das palabras dependendo do contexto onde se utilizan.
- Recoñecer e analizar a estrutura das oracións compostas.
- Utilizar os recursos lingüísticos dispoñibles para afrontar problemas de comprensión e expresión oral e escrita.
- Analizar a estrutura dos distintos tipos de textos, interiorizala e empregala nas producciones propias.
- Utilizar o lingua con intención comunicativa, interpretando o discurso e analizando os elementos lingüísticos que o compoñen.
- Ler obras da literatura española e universal, manifestando gusto pola lectura e desenvolvendo o hábito lector.
- Reflexionar sobre as relacións entre a literatura e o resto das artes.
- Comprender textos literarios representativos da literatura do século XVIII aos nosos días.
- Escribir textos persoais de intención literaria.
- Usar a creatividade na redacción de textos de carácter literario.

2. Contidos mínimos

Lingua castelá e literatura. 4º ESO
Grao mínimo de consecución para superar a materia

Bloque 1. Comunicación oral: escoitar e falar.

- Comprende o sentido global dos textos orais propios do ámbito persoal, escolar/educativo e social identificando as ideas principais.
- Infire datos do emisor fixándose en códigos comunicativos de expresión non verbal.
- Distingue as ideas principais dun texto.
- Enmarca as mensaxes orais no seu contexto.
- Distingue entre información e opinión en mensaxes procedentes dos medios de comunicación, e entre información e persuasión en mensaxes publicitarias orais
- Segue e interpreta instrucións orais.
- Comprende o sentido global de textos orais de intención narrativa, descritiva, instrutiva, expositiva e argumentativa, distinguíndoos.
- Interpreta correctamente o contido de textos de diversa tipoloxía, emitindo ó respecto xuízos razoados.
- Utiliza progresivamente os instrumentos adecuados para localizar o significado de palabras ou enunciados descoñecidos.
- Resume textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos de forma clara, coherente e cohesionada.
- Escoita, observa e explica o sentido global de intercambios comunicativos, orais, determinando o tema e recoñecendo a postura de cada participante.
- Recoñece as características da linguaxe conversacional nas conversas espontáneas.
- Respecta os turnos dun debate e amosa interese polas intervencións dos participantes.
- Identifica o propósito, a tese e os argumentos das persoas participantes en debates, faladoiros e entrevistas procedentes dos medios de comunicación audiovisual.
- Amosa respecto polas normas que rexen os debates e calquera intercambio comunicativo oral.
- Fala con coherencia, claridade e orde expositivas.
- Controla a linguaxe non verbal en calquera acto comunicativo verbal.
- Amosa interese por mellorar a produción oral propia.
- Utiliza e valora a lingua como medio útil para desenvolverse no mundo.
- Realiza presentacións orais con coherencia e claridade e utilizando adecuadamente diversas fontes.
- Realiza intervencións non planificadas dentro da aula, distinguindo os discursos formais dos espontáneos.
- Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal da lingua nas súas prácticas orais.
- Pronuncia con corrección e claridade, modulando e adaptando a súa mensaxe á finalidade da práctica oral.
- Resume oralmente textos de diversos tipos e recolle as ideas principais.
- Aplica os coñecementos gramaticais na expresión oral e recoñece os erros e impropiedades.
- Coñece e aplica as normas que rexen os debates e calquera intercambio comunicativo oral.
- Analiza criticamente debates e faladoiros procedentes dos medios de comunicación.
- Participa nos debates escolares, respectando as regras de intervención,

interacción e cortesía que os regulan, utilizando unha linguaxe non discriminatoria.

- Pode improvisar intervencións comunicativas orais que teñan sentido.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler e escribir.

- Comprende textos de diversa índole e e quen de indagar e extraer as ideas esenciais.
- Interpreta informacións explícitas e implícitas nun texto.
- Infíre a información relevante dos textos, identificando a idea principal e as secundarias, e establecendo relacións entre elas.
- Constrúe o significado global dun texto ou de frases do texto demostrando unha comprensión deste.
- Fai conexións entre un texto e o seu contexto, integrándoo e avaliándoo criticamente.
- Comprende o significado de palabras propias do nivel culto da lingua que incorpora ao seu repertorio léxico.
- Identifica as ideas principais de textos variados así como a súa tipoloxía textual.
- Identifica os trazos diferenciais dos xéneros xornalísticos informativos e de opinión
- Identifica os trazos diferenciais dun texto publicitario.
- Interpreta informacións explícitas e implícitas nun texto.
- Comprende fragmentos dun texto en función do seu sentido global.
- Explica a información principal dada en diagramas, gráficas, fotografías, mapas conceptuais, esquemas, etc.
- Recoñece e expresa posturas de acordo e de desacordo sobre un texto.
- Ofrece a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.
- Respecta as opinións das demais persoas.
- Aproveita intelectual e lingüisticamente a consulta de diversas fontes de información.
- Traballa con dicionarios impresos ou dixitais cando atopa algunha dificultade de comprensión semántica.
- Coñece o funcionamento da biblioteca escolar e de bibliotecas dixitais e fai uso autónomo delas.
- Fai esquemas ou mapas conceptuais previamente aos seus escritos.
- Fai borradores de escritura.
- Escribe texto en diferentes soportes con claridade e adecuación.
- Revisa varias veces a forma e o contido de textos propios durante o proceso da súa creación.
- Avaliar a súa propia produción discursiva.
- Reescribe textos incorporando propostas de mellora propias ou alleas.
- Redacta con claridade e corrección textos propios dos ámbitos persoal, educativo, social e laboral.
- Redacta con claridade, adecuación e corrección textos narrativos, descritivos, instrutivos, expositivos e argumentativos.
- Organiza os textos nas exposicións e argumentacións.
- Resume o contido de calquera tipo de texto con coherencia e cohesión.
- Realiza esquemas adecuados ao texto traballado.
- Interpreta os elementos visuais dos textos.
- Recoñece a escritura como un medio eficaz para organizar o propio

pensamento.

- Amona interese por ampliar o seu vocabulario tanto oralmente como por escrito.
- Valora a creatividade inherente á escritura.
- Coñece e utiliza ferramentas das tecnoloxías da información e da comunicación para intercambiar información, comentarios, sentimentos, etc.

Bloque 3. Coñecemento da lingua.

- Explica o uso de adxectivos, determinantes e pronomes en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.
- Recoñece e explica o uso das formas verbais en relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.
- Recoñece os procedementos para a formación de palabras novas e identifica o valor significativo dos prefixos e dos sufixos.
- Forma substantivos, adxectivos, verbos e adverbios a partir doutras categorías gramaticais.
- Coñece o significado dos principais prefixos e sufixos de orixe grecolatina e utilízalos para deducir o significado de palabras descoñecidas.
- Explica os principais valores expresivos das palabras que gardan relación coa intención comunicativa do texto onde aparecen.
- Explica o significado de palabras, e usa a acepción adecuada en relación ao contexto en que aparecen.
- E quen de recurrir a fontes de consultas variadas para resolver dúbidas.
- Converte oracións simples en compostas con coherencia e cohesión.
- Recoñece os principais elementos sintácticos dunha oración.
- Comprende as estruturas sintácticas da lingua e constrúe oracións subordinadas.
- Identifica e explica as estruturas sintácticas de textos da vida cotiá.
- Usa adecuadamente as normas ortográficas e gramaticais.
- Identifica, explica e usa nos seus propios textos a estrutura dos xéneros textuais.
- Coñece os elementos da situación comunicativa.
- Explica a estrutura de textos expositivos e argumentativos.
- Identifica a subxectividade nun texto e e quen de utilizala nas producións propias.
- Identifica e usa a substitución léxica.
- Identifica, explica e usa os conectores do discurso.
- Identifica as variedades estilísticas e sociais dos textos.
- Valora o uso adecuado dos rexistros.
- Participa en proxectos cun uso transversal das linguas e adopta unha actitude crítica cara a estereotipos culturais e lingüísticos.
- Relaciona contidos e destrezas propios da materia de Lingua castelá con outros das diversas linguas que estuda.

Bloque 4. Educación literaria.

- Le cun grao aceptable de comprensión textos axeitados á súa idade.
- Resume o contido dunha obra de lectura libre e manifesta a súa opinión ó respecto.

- Amona interese pola lectura como fonte de pracer intelectual.
- Amona interese por conectar diversas manifestacións artísticas.
- Identifica personaxes-tipo nas obras literarias.
- Compara textos literarios e pezas dos medios de comunicación que respondan a un mesmo tópico, valorando e criticando o que le ou ve.
- Fala na clase dos libros que leu.
- Participa en traballos de equipo sobre distintos aspectos das obras lidas.
- Le en voz alta, modulando e adecuando a voz, apoiándose en elementos da comunicación non verbal e potenciando a expresividade verbal.
- Amona interese por transmitir correctamente sentimentos e emocións.
- Le e comprende textos literarios escollidos do século XVIII, XIX e XX, identificando o tema tratado e resumindo o seu contido.
- Relaciona o contido dunha obra co contexto no que foi creada e coa intención do/da autor/a.
- Redacta textos persoais de intención literaria a partir de modelos dados.
- Amona interese pola escritura como medio de expresión dos propios sentimentos.
- Consulta e cita adecuadamente varias fontes de información para desenvolver por escrito, con claridade e coherencia, un tema relacionado co currículo de Literatura.
- Ofrece a súa opinión persoal sobre as obras literarias estudadas a través de traballos escritos con claridade e coherencia.
- Utiliza recursos das tecnoloxías da información e da comunicación para realizar traballos educativos.

3. Temporalización*

1ª Avaliación	2ª Avaliación	3ª Avaliación
Categorias gramaticais. Relacións semánticas das palabras. Propiedades dos textos. Xéneros textuais (narrativos, descritivos, dialogados). Historia de la literatura: século XVIII.	Sintaxis: a oración composta. Xéneros textuais (expositivos, instrutivos, argumentativos). Historia da literatura: século XIX.	Léxico: estrutura das palabras: prefixos e sufixos, tipos. Xéneros textuais (publicitarios). Historia da literatura: século XX. As variedades do español: sociais e estilísticas.

* Distribución aproximada

4. Criterios de calificación

A avaliación do alumnado, será obxecto de un seguimento continuo e individualizado, así

como da avaliación do grupo e da relación entre cada estudante e o conxunto no que se integra. Para a consecución da correspondente cualificación numérica trimestral e anual (ordinaria):

- Realizaranse probas en cada avaliación, tanto escritas como orais, que recollerán tanto aspectos conceptuais como procedimentais. A súa puntuación equivalerá ao 50 % da nota.
- Traballo e participación na clase, valorándose o esforzo, realización satisfactoria dos proxectos propostos, presentación do material e realización das actividades de aprendizaxe e reforzo, equivalente ao 40% da nota.
- Lectura de obras literarias; corresponderá un 10% da cualificación.
- Nas probas escritas, así como nos traballos de aula, poderase reducir a nota por faltas de ortografía, puntuación ou problemas de expresión ata 2 puntos, 0,25 por faltas consideradas graves (j/g, b/v, h, z/c, incoherencias gramaticais, o uso adecuado dos signos de puntuación...) e 0,1 para as menos graves.
- A avaliación final ordinaria será o resultado da progresión da aprendizaxe ao longo dos trimestres, aínda que se poderá ver reforzada por unhas probas finais que midan a adquisición das competencias. Asemade, se o alumno ou alumna non acadase os obxectivos poderanse facer unhas probas de recuperación de contidos.

A avaliación final extraordinaria, para a que se proporán unha serie de actividades de reforzo relacionados con cada Unidade Didáctica e a adquisición dos contidos da mesma, dependerá dun exame no que se plasmará a aprendizaxe dos contidos mínimos e a consecución dos obxectivos programados.